

Sygn. akt III APa 14/12

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 26 lipca 2012 r.

Sąd Apelacyjny we Wrocławiu Wydział III

Sąd Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie:

Przewodniczący:	SSA Jacek Witkowski
Sędziowie:	SSA Jarosław Błaszczak (spr.) SSA Elżbieta Kunecka
Protokolant:	Magdalena Krucka

po rozpoznaniu w dniu 26 lipca 2012 r. we Wrocławiu

sprawy z powództwa (...) Związku Zawodowego w W. działającego na rzecz pracownika J. B.

przeciwko Politechnice (...) we W.

o ustalenie, o zwaloryzowane wynagrodzenie i zwaloryzowane odszkodowanie za niezgodne z prawem rozwiązanie stosunku pracy

na skutek apelacji Politechniki (...) we W. i (...) Związku Zawodowego w W. działającego na rzecz pracownika J. B.

oraz zażalenia (...) Związku Zawodowego w W. działającego na rzecz pracownika J. B.

od wyroku Sądu Okręgowego Sądu Pracy i Ubezpieczeń Społecznych we Wrocławiu

z dnia 30 grudnia 2011 r. sygn. akt VII P 242/09

I. oddala apelację i zażalenie strony powodowej,

II. zmienia zaskarżony wyrok w pkt. II w ten sposób, że zasądzoną w nim kwotę 6 699 zł obniża do kwoty 2 415,00 zł (słownie: dwa tysiące czterysta piętnaście złotych) z ustawowymi odsetkami od dnia 11 stycznia 2007 r., oddalając dalej idące powództwo,

III. dalej idącą apelację strony pozwanej oddala,

IV. zasądza od strony powodowej na rzecz strony pozwanej kwotę 1350 zł tytułem kosztów zastępstwa procesowego w postępowaniu apelacyjnym.

UZASADNIENIE

Sąd Okręgowy we Wrocławiu Wydział VII Pracy wyrokiem z dnia 30 grudnia 2011 r. odrzucił pozew (...) Związku Zawodowego w W. działającego na rzecz pracownika J. B. przeciwko Politechnice (...) we W. o ustalenie wygaśnięcia obowiązku zwrotu kwoty 39.028,18 zł i zasądził od strony pozwanej Politechniki (...) we W. na rzecz J. B. kwotę 6.699 zł z ustawowymi odsetkami za zwłokę od prawomocności wyroku i oddalił powództwo w pozostałej części.

Rozstrzygnięcie to Sąd Okręgowy oparł o następująco ustalony stan faktyczny: J. B. był pracownikiem pozwanej Politechniki (...) będąc nauczycielem akademickim zatrudnionym na stanowisku asystenta w Instytucie Organizacji i Zarządzania na Wydziale Informatyki w okresie od 1 października 1995 r. do 27 kwietnia 2000 r. J. B. jest członkiem (...) Związku Zawodowego w W. od 15 lutego 2002 r. i pełni funkcję prezesa Krajowego Zarządu Związku. Wyrokiem z dnia 25 września 2008 r. sygn. III APa 24/08 Sąd Apelacyjny we Wrocławiu Sąd Pracy i Ubezpieczeń Społecznych zmienił zaskarżony wyrok Sądu Okręgowego we Wrocławiu w sprawie z powództwa J. B. i (...) o wynagrodzenie za czas pozostawania bez pracy oddalając powództwo ponad kwotę ponad 1.200 zł oraz nakazując powodowi J. B. zwrócić na rzecz strony pozwanej Politechniki (...) kwotę 39.028,18 zł i oddalając dalej idące powództwo. W uzasadnieniu przyjął, iż w odniesieniu do powoda nie ma zastosowania przepis art. 32 ust 1 Ustawy o związkach zawodowych gdyż skutek w postaci ustania stosunku pracy powoda nastąpił niezależnie od woli pracodawcy. Skoro ochrona przewidziana w wymienionym przepisie nie przysługuje pracownikowi będącemu działaczem związkowym w przypadku wygaśnięcia stosunku pracy z mocy prawa na podstawie art. 95 ust. 1 pkt 3 ustawy z dnia 12 września 1990 r. o szkolnictwie wyższym to nie przysługuje mu również roszczenie o wynagrodzenie za cały okres pozostawania bez pracy przewidziany w art. 57 § 2 kp. Z tych względów Sąd Apelacyjny uznał, że brak było podstaw do uwzględnienia roszczenia powoda dotyczącego zasądzenia mu wynagrodzenia za czas pozostawania bez pracy od 1 maja 2000 r. do 28 lutego 2001 r. i od 1 października 2001 r. do 30 września 2002 r. i z tych względów zmienił zaskarżony wyrok i powództwo oddalił na podstawie art. 386 § 1 kpc. Natomiast w uwzględnieniu wniosku restytucyjnego strony pozwanej zgłoszonym w apelacji o zwrot spełnionego świadczenia na rzecz powoda na podstawie art. 415 kpc w związku z art. 398,15 § 1 kpc nakazał J. B. zwrot spełnionego świadczenia co do kwoty 39.029,18 zł. Sąd zauważył, że instytucja przewidziana w art. 415 kpc określana jest jako restitutio in integrum. Celem jej jest likwidacja ujemnych skutków powstałych na skutek dobrowolnego spełnienia świadczenia przez stronę skarżącą prawomocny wyrok w razie późniejszego uwzględnienia skargi kasacyjnej. Sąd Apelacyjny podzielił stanowisko iż przepis art. 415 kpc stanowi samodzielną podstawę szczególnego roszczenia jakim jest roszczenie o zwrot spełnionego świadczenia i z tego względu uznał wniosek strony pozwanej za częściowo uzasadniony. Skargę kasacyjną od powyższego wyroku wywiódł powód zaskarżając go w całości oraz wnosząc o zniesienie postępowania i uchylenie zaskarżonego wyroku i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania Sądowi drugiej instancji. Sąd Najwyższy wyrokiem z dnia 2 września 2009 r. sygn. II PK 44/09 oddalił skargę kasacyjną uznając iż zarzuty skargi kasacyjnej nie miały uzasadnionych podstaw. Sąd ten stwierdził że Sąd Apelacyjny był związany zaleceniami zawartymi w uzasadnieniu orzeczenia Sądu Najwyższego które uchyliło poprzedni wyrok, w którym stwierdzono, że w okolicznościach faktycznych sprawy nie miał zastosowania art. 32 ust. 1 ustawy o związkach zawodowych gdyż ochrona w nim przewidziana nie przysługuje działaczowi związkowemu w razie wygaśnięcia stosunku pracy z mocy prawa na podstawie art. 95 ust 1 pkt 3 poprzednio obowiązującej ustawy o szkolnictwie wyższym. Z tego względu w sytuacji takiej do pracownika działacza związkowego nie ma zastosowania przepis art. 57 § 2 kp. Tak więc Sąd Apelacyjny uwzględniając zalecenia Sądu Najwyższego musiał zmienić wyrok Sądu Okręgowego. Zgodnie z przepisem art. 415 kpc Sąd na wniosek skarżącego uchylając lub zmieniając wyrok w orzeczeniu kończącym postępowanie w sprawie orzeka o zwrocie spełnionego lub wyegzekwowanego świadczenia lub o przywróceniu stanu poprzedniego. W ocenie Sądu Najwyższego zostały spełnione wszystkie przesłanki do zastosowania art. 415 kpc przez Sąd Apelacyjny. Nie doszło również do naruszenia przepisów prawa materialnego o nienależnym świadczeniu. Wymieniony przepis zdaniem Sądu ma też częściowo materialno – prawny charakter i stanowi samodzielną podstawę do szczególnego roszczenia o zwrot spełnionego świadczenia. Tak więc strona otrzymała świadczenie powinna liczyć się z możliwością wniesienia skargi kasacyjnej od wydanego prawomocnego wyroku a w przypadku uchylenia lub zmiany tego wyroku że istnieje możliwość orzeczenia o zwrocie otrzymanego świadczenia. Powód w wymienionym postępowaniu od momentu zgłoszenia wniosku restytucyjnego przez stronę pozwaną twierdził iż otrzymane świadczenie zużył na potrzeby własne związane z podnoszeniem kwalifikacji zawodowo naukowych. W okresie zatrudnienia J. B. decyzją Rektora

z dnia 13 października 1997 r. strona pozwana zawiesiła go w pełnieniu obowiązków nauczyciela akademickiego od 15 października 1997 r. na okres 6 miesięcy oraz ograniczyła wynagrodzenie zasadnicze w wysokości 50 % w związku z toczącym się przeciwko niemu postępowaniem dyscyplinarnym w sprawie sygn. KD NA 2/97. Ostatecznie orzeczeniem Komisji Dyscyplinarnej dla nauczycieli akademickich przy Radzie Głównej Szkolnictwa Wyższego z dnia 10 stycznia 2007 r. J. B. został uniewinniony od zarzutu przewinienia dyscyplinarnego. Wynagrodzenie zasadnicze J. B. potrącone na mocy decyzji Rektora Politechniki (...) za okres od 15 października 1997 r. do 15 kwietnia 1998 r. wyniosło 2.415 zł brutto gdyż J. B. jako asystent w tym okresie zarabiał 870 zł brutto. Wymieniona kwota do chwili obecnej nie została wypłacona J. B.. W okresie od 1997 r. do chwili obecnej wynagrodzenia zasadnicze nauczycieli akademickich zatrudnionych na stanowisku asystenta u strony pozwanej uległy znacznemu podwyższeniu i wynoszą w roku akademickim 2011/2012 miesięcznie 2.232, 58 zł brutto (średnie wynagrodzenie z porównywalnym stażem i kwalifikacjami do J. B.). Prawomocnym wyrokiem z dnia 7 kwietnia 2007 r. Sąd Rejonowy dla Wrocławia Śródmieścia IV Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w sprawie sygn. IV 2 P 1135/03 zasądził od strony pozwanej Politechniki (...) na rzecz pracownika J. B. kwotę 5.018,29 zł. tytułem odszkodowania za niezgodne z prawem rozwiązanie stosunku pracy, nadając rygor natychmiastowej wykonalności co do kwoty 1.672,76 zł. W wyniku apelacji wniesionych przez obie strony Sąd Okręgowy we Wrocławiu wyrokiem z dnia 28 lutego 2006 r. sygn. VII PA 1127/05 zmienił zaskarżony wyrok i oddalił powództwo w całości. Sąd Najwyższy wyrokiem z dnia 8 maja 2007 r. sygn. II PK 278/06 na skutek skargi kasacyjnej wniesionej przez powoda, uchylił wyrok Sądu drugiej instancji i przekazał sprawę do ponownego rozpoznania. Sąd Apelacyjny we Wrocławiu rozpoznając ponownie sprawę wyrokiem z dnia 4 września 2008 r. sygn. VII P A 272/07 oddalił apelacje obu stron co doprowadziło do uprawomocnienia się wyroku Sądu Rejonowego dla Wrocławia Śródmieścia z dnia 7 kwietnia 2005 r. Strona pozwana w dniu 11 kwietnia 2005 r. wypłaciła J. B. kwotę 1.672,76 zł zasądzoną wyrokiem z dnia 7 kwietnia 2005 r. Sądu Rejonowego dla Wrocławia Śródmieścia w sprawie sygn. IV 2 P 1135/03 tj. kwotę co do której został nadany rygor natychmiastowej wykonalności. Natomiast pozostała kwota odszkodowania 3.345,53 zł. została wypłacona po uprawomocnieniu się wyroku w dniu 11 września 2008 r. W toku procesu strona pozwana w dniu 18 lutego 2010 r. skierowała pismo do J. B. przekazując oświadczenie o potrąceniu kwoty 5.304,20 zł (1.672,76 zł część zasądzonego odszkodowania z rygoru natychmiastowej wykonalności z ustawowymi odsetkami) i kwota 2.415 zł (wartość połowy zatrzymanego wynagrodzenia w związku z postępowaniem dyscyplinarnym wraz z ustawowymi odsetkami) z wierzytelnością pieniężną Politechniki (...) wobec J. B. wynikająca z prawomocnego wyroku Sądu Apelacyjnego we Wrocławiu sygn. III A 24/08 zasądzający kwotę 39.028,18 zł tytułem zwrotu uiszczonych wcześniej świadczenia. Wyrokiem Sądu Apelacyjnego we Wrocławiu z dnia 20 listopada 2007r. sygn. III APa 54/07 zmieniony został wyrok Sądu Okręgowego Pracy we W. w sprawie sygn. VII P 152/06 i zasądzono od strony pozwanej na rzecz powoda J. B. kwotę 10.000 zł z ustawowymi odsetkami a dalej idące powództwo oddalono. Kwota ta została zasądzona tytułem zadośćuczynienia z tytułu naruszenia dóbr osobistych powoda. Postępowanie egzekucyjne prowadzone przez Komornika Sądowego przy Sadzie Rejonowym dla Wrocławia Śródmieścia przeciwko dłużnikowi J. B. odnośnie należności pieniężnych w kwocie 39.029,18 zł wraz z kosztami sądowymi i postępowania egzekucyjnego zostało umorzone postanowieniem z dnia 1 kwietnia 2010 r. wobec niewypłacalności dłużnika. Pracownik J. B. w latach 2007 do 2009 był studentem niestacjonarnych studiów magisterskich na kierunku Prawo w Wyższej Szkole Menadżerskiej w W.. W związku z tymi studiami pracownik osiem razy w semestrze uczestniczył w zajęciach dydaktycznych co w skali roku akademickiego dawało 16 zjazdów, ponosił koszty przejazdu na trasie W. – W. – W. środkami komunikacji lotniczej lub kolejowej oraz miejskiej należności na rzecz Uczelni, koszty noclegu w W. oraz koszty wyżywienia łącznie koszty z tego tytułu wyniosły 17.350 zł w okresie od 2 lutego 2007 r. do 11 maja 2008 r. Natomiast w okresie od 6 czerwca 2008 r. do 24 października 2009 r. poniósł z tego tytułu koszty w kwocie 5.321,26 zł. Dyplom ukończenia studiów WSM w W. pracownik odebrał w październiku 2009 r. Według twierdzeń strony powodowej poniesione koszty w związku z studiami pracownika zostały pokryte z pieniędzy wypłaconych przez stronę pozwaną w kwocie 39.028,18 zł tytułem wynagrodzenia za czas pozostawania bez pracy, zasądzonej wyrokiem z dnia 7 kwietnia 2006 r.

W uzasadnieniu do wyroku Sąd Okręgowy wskazał, iż powództwo częściowo jest uzasadnione odnośnie dochodzonego wynagrodzenia. Natomiast pozew o ustalenie, że obowiązek zwrotu na rzecz strony pozwanej Politechniki (...) we W. przez pracownika J. B. kwoty 39.028,18 zł wygaśł zdaniem Sądu Okręgowego powinien ulec odrzuceniu. Sąd Okręgowy podkreślił, że Sąd Apelacyjny we Wrocławiu wyrokiem z dnia 25 września 2008 r. w sprawie sygn. III APa

24/08 w uwzględnieniu wniosku restytucyjnego strony pozwanej nakazał J. B. zwrócić stronie pozwanej wypłaconą kwotę 39.029,18 zł tytułem wynagrodzenia za czas pozostawania bez pracy, jako świadczenia nienależnego. Od wyroku tego powód wniósł skargę kasacyjną, która została oddalona wyrokiem Sądu Najwyższego z dnia 2 września 2009 r. w sprawie sygn. II PK 44/09. J. B. w postępowaniu tym wskazywał jako podstawę faktyczną okoliczność zużycia otrzymanych środków pieniężnych na naukę mającą na celu podniesienie kwalifikacji zawodowych, a mianowicie podjęcie studiów w Wyższej Szkole Menadżerskiej w W. w latach 2006- 2009. Takie same okoliczności strona powodowa podnosi w niniejszej sprawie udokumentowując poniesione wydatki przez J. B. w związku z wymienionymi studiami. W ocenie Sądu Okręgowego w obu sprawach proces toczył się pomiędzy tymi samymi stronami a roszczenia zostały oparte na tej samej podstawie faktycznej i prawnej. Bez znaczenia pozostaje okoliczność, że sprawa zakończona prawomocnym wyrokiem tocząca się przed Sądem Apelacyjnym we Wrocławiu w sprawie sygn. III APa 24/08 była procesem o wynagrodzenie za czas pozostawania bez pracy a niniejsza sprawa jest o ustalenie wygaśnięcia obowiązku zwrotu wypłaconego z tego tytułu wynagrodzenia przez stronę pozwaną. Tak więc należy przyjąć, że tożsamość przedmiotów i podstaw rozstrzygnięć powstaje nie tylko wówczas gdy oba powództwa są zupełnie identyczne, ale także wtedy gdy oparte są na tej samej podstawie faktycznej i zmierzają do tego samego celu. Wobec powyższego Sąd Okręgowy uznał, iż zachodzi res iudicata i pozew w niniejszej sprawie odrzucił.

Jednocześnie Sąd Okręgowy uznała, iż z ustaleń wynika, że uzasadnione jest powództwo odnośnie wynagrodzenia, którego wypłatę w wysokości 50% wstrzymała strona powodowi J. B. zatrudnionemu w tym czasie jako nauczyciel akademicki na stanowisku asystenta w związku z toczącym się postępowaniem dyscyplinarnym w sprawie sygn. KD - NA 2/97. Wynagrodzenie to do chwili obecnej nie zostało wypłacone. Rektor Politechniki (...) decyzją dnia 13 października 1997 r. na podstawie art. 134 ust. 2 pkt 1 Ustawy z dnia 12 września 1990 r. o szkolnictwie wyższym w związku z toczącym się postępowaniem dyscyplinarnym zawiesił J. B. w pełnieniu obowiązków zawodowych nauczyciela akademickiego z dniem 15 października 1997 r. na okres 6 miesięcy. Jednocześnie ograniczył mu wynagrodzenie zasadnicze do wysokości połowy wynagrodzenia dotychczasowego. Niewypłacone wynagrodzenie za ten okres wyniosło 2.415 zł gdyż wynagrodzenie J. B. jako asystenta wynosiło 870 zł. Prawomocnym orzeczeniem Komisji Dyscyplinarnej przy Radzie Głównej Szkolnictwa Wyższego z dnia 10 stycznia 2007 r. zostało uchylone orzeczenie Komisji Dyscyplinarnej dla Nauczycieli Akademickich Politechniki (...) z dnia 26 września 2005 r. i obwiniony J. B. został uniewinniony od zarzutu przewinienia dyscyplinarnego. Sąd Okręgowy wskazał na treść art. 134 ust. 7 ustawy o szkolnictwie wyższymi uznał że strona pozwana jest zobowiązana do wypłacenia byłemu pracownikowi wynagrodzenia, nie wypłaconego w związku z postępowaniem dyscyplinarnym. Mając jednak na uwadze, że nastąpił znaczący upływ czasu od okresu zatrzymania należnego wynagrodzenia oraz jego wymagalności do chwili obecnej tj. czasu orzekania uzasadnione jest żądanie strony powodowej odnośnie waloryzacji tego wynagrodzenia. Z ustaleń Sądu Okręgowego wynika, iż nauczyciele akademicy zatrudnieni na stanowisku asystenta z porównywalnym stażem i kwalifikacjami do J. B. otrzymują obecnie wynagrodzenie zasadnicze średnio w wysokości 2.232,58 zł brutto a więc kwota połowy wynagrodzenia za okres 6 miesięcy wynosi 6.699 zł. W ocenie Sądu Okręgowego przyjęcie takiej wysokości należnego wynagrodzenia J. B. jako formy waloryzacji było zgodne z zasadami współzycia społecznego interesem stron szczególnie, że nastąpił znaczny upływ czasu do czasu wyrokowania a zatem i siły nabywczej pieniądza a strona pozwana nie wykazała by miała przeszkody do wypłacenia danego wynagrodzenia. Jednocześnie Sąd Okręgowy uznał, iż chybiony jest zarzut strony pozwanej iż powództwo w tym zakresie jest nieuzasadnione, ponieważ wypłaciła J. B. kwotę 10.000 zł wraz z ustawowymi odsetkami w związku z prawomocnym wyrokiem Sądu Apelacyjnego w sprawie o odszkodowanie związane z postępowaniem dyscyplinarnym w której powód za szkodę upatrywał utratę wynagrodzenia za okres zawieszenia. W wymienionym postępowaniu zostało zasądzone zadośćuczynienie z tytułu naruszenia dóbr osobistych pracownika J. B. i nie obejmowało ono przedmiotowego wynagrodzenia. Chybiony jest również zarzut przedawnienia roszczenia gdyż roszczenie to stało się wymagalne po uniewinnieniu pracownika przez Komisję Dyscyplinarną orzeczeniem z dnia 10 stycznia 2007 r. zaś pozew został wniesiony przez stronę powodową do Sądu Okręgowego we Wrocławiu w dniu 30 listopada 2009 r. Zdaniem Sądu Okręgowego nie dopuszczalne jako niezgodne z przepisami prawa było dokonane przez stronę pozwaną potrącenie wierzytelności na mocy oświadczenia z dnia 18 lutego 2010 r. (w toku procesu). W oświadczeniu tym Politechnika (...) jako pracodawca oświadcza, iż potrąca należną J. B. kwotę 5.304,20 zł z wierzytelnością pieniężną Politechniki (...) wynikającą z prawomocnego wyroku Sądu Apelacyjnego we Wrocławiu z dnia 25 września 2008

r. sygn. III APa 24/08 zasądającym kwotę 39.028,18 zł. tytułem zwrotu wypłaconego świadczenia wraz z kosztami postępowania w kwocie 5.400 zł. Potrącenia w stosunku do pracownika przez pracodawcę mogą być prowadzone na podstawie przepisu szczególnego jakim jest przepis art. 87 kp. Ustanie stosunku pracy między stronami nie wyłącza ochrony wynagrodzenia przewidzianej w tym przepisie. Natomiast przepis art. 498 kc miałby zastosowanie poprzez art. 300 kp gdyby nie było wcześniej wymienionej regulacji w przepisie art. 87 kp. Natomiast w ocenie Sądu Okręgowego nieuzasadnione było żądanie strony powodowej odnośnie ustawowych odsetek lub waloryzacji od odszkodowania za niezgodne z prawem rozwiązanie stosunku pracy zasądzonego wyrokiem Sądu Rejonowego dla Wrocławia Śródmieścia IV Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych z dnia 7 kwietnia 2005 r. w sprawie sygn. IV 2P 1135/03. Wymienionym wyrokiem Sąd Rejonowy Pracy zasądził na rzecz pracownika J. B. kwotę 5.018, 29 zł tytułem odszkodowania za niezgodne z prawem rozwiązanie stosunku pracy, nadając rygor natychmiastowej wykonalności co do kwoty 1.672, 76 zł. Z uwagi na składane środki odwoławcze przez obie strony do uprawomocnienia się wymienionego wyroku doszło po wydaniu przez Sąd Apelacyjny we Wrocławiu wyroku w dniu 4 września 2008 r., który rozpoznając ponownie sprawę na skutek skargi kasacyjnej oddalił apelacje obu stron. Z ustaleń wynika, iż odszkodowanie w kwocie 1.672,76 zł co do której został nadany rygor natychmiastowej wykonalności zostało wypłacone w dniu 11 kwietnia 2005 r. przelewem na konto bankowe pracownika, natomiast odszkodowanie w pozostałej kwocie 3.345,53 zł. zostało wypłacone w dniu 11 września 2008 r. przelewem na konto bankowe pracownika. Biorąc pod uwagę iż strona pozwana musiała uruchomić określone procedury w celu przekazania wymienionej kwoty J. B. należy uznać iż uczyniła to niezwłocznie. Z tych względów Sąd Okręgowy powództwo w tym zakresie oddalił jako nieuzasadnione. W odniesieniu do wymienionego roszczenia uzasadniony częściowo jest zarzut przedawnienia zgłoszony przez stronę pozwaną. Wobec skutecznego cofnięcia powództwa przez stronę powodową odnośnie pozbawienia wykonalności tytułu wykonawczego będącego wyrokiem Sądu Apelacyjnego we Wrocławiu z dnia 25 września 2008 r. w sprawie sygn. III A Pa 24/08 należało na podstawie art. 355 § 1 kpc postępowanie w tym zakresie umorzyć.

Apelację od powyższego wyroku wywiódł zarówno powód jak i strona pozwana. Ponadto powód wywiódł zażalenie w części dotyczącej odrzucenia pozwu.

Strona pozwana, zaskarżając wyrok w części uwzględniającej powództwo tj. w zakresie pkt II wyroku, zarzuciła mu naruszenie przepisów prawa materialnego tj. art. 87 k.p. poprzez jego zastosowanie i przyjęcie, że oświadczenie pozwanej o potrąceniu z dnia 18 lutego 2010 r., w zakresie w jakim obejmowało potrącenie wierzytelność powoda w kwocie 2.415,00 złotych z wzajemną wierzytelnością pozwanej w kwocie 39.028,18 złotych było nie dopuszczalne, gdyż wierzytelność powoda jako wynagrodzenie za pracę nie mogła być przedmiotem potrącenia, podczas gdy wierzytelność ta nie była świadczeniem z zakresu stosunku pracy albowiem powstała w czasie kiedy powód nie pozostawał już z pozwaną w stosunku pracy, z chwilą prawomocnego orzeczenia Komisji Dyscyplinarnej przy Radzie Głównej Szkolnictwa Wyższego uniewinniającego powoda od zarzutu przewinienia dyscyplinarnego tj. w dniu 10 stycznia 2007 roku, zaś stosunek pracy między stronami ustał w 2003 roku; naruszenie przepisów prawa materialnego tj. art. 498 § 1 i § 2 kc. poprzez jego niezastosowanie i przyjęcie, że powołany przepis nie mógł stanowić podstawy prawnej dla potrącenia dokonanego przez pozwaną w toku procesu na mocy oświadczenia z dnia 18 lutego 2010 r., w zakresie objętego nim potrącenia wierzytelności powoda w kwocie 2.415,00 złotych z wzajemną wierzytelnością pozwanej w kwocie 39.028,18 złotych, podczas gdy wierzytelności będące przedmiotem tego potrącenia cechowały się wzajemnością, jednorodnością, zaskarżalnością, wymagalnością, a zatem spełniały określone art. 498 kc. przesłanki dopuszczalności i skuteczności potrącenia; naruszenie przepisów prawa materialnego tj. art. 3581 § 3 kc. w zw. z art. 300 kp. poprzez jego zastosowanie i w konsekwencji przyjęcie, że należne powodowi świadczenie w postaci zwrotu wynagrodzenia zatrzymanego w toku postępowania dyscyplinarnego jest świadczeniem majątkowym podlegającym waloryzacji sądowej, podczas gdy świadczenie to zostało przez pozwaną spełnione w kwocie nominalnej w toku postępowania sądowego, w drodze potrącenia wierzytelności je obejmującej z wierzytelnością wzajemną pozwanej i jako świadczenie spełnione nie mogło podlegać waloryzacji określonej art. 3581 § 3 kc.; naruszenie przepisów prawa materialnego tj. art. 3581 § 3 kc. w zw. z art. 300 kp. poprzez jego niewłaściwe zastosowanie i przyjęcie, że znaczny upływ czasu od powstania zobowiązania pozwanej do wypłaty powodowi wynagrodzenia zatrzymanego w trakcie postępowania dyscyplinarnego do momentu wyrokowania uprawnia do waloryzacji należnego

powodowi z tego tytułu świadczenia, podczas gdy przesłanką waloryzacji sądowej nie jest sam upływ czasu między powstaniem zobowiązania a wyrokowaniem, a mająca w tym przedziale czasu miejsce istotna zmiana siły nabywczej pieniądza, której powód w toku postępowania sądowego nie wykazał; naruszenie przepisów prawa materialnego tj. art. 358¹ § 3 kc. w zw. z art. 300 kp poprzez jego niewłaściwie zastosowanie i przyjęcie, że chwilą miarodajną dla oceny spełnienia przesłanek waloryzacji sądowej była data 13 października 1997 r. tj. data ograniczenia wypłaty wynagrodzenia powoda w związku z postępowaniem dyscyplinarnym, podczas gdy zgodnie z treścią art. 358¹ § 3 kc. przesłanki te muszą wystąpić po powstaniu zobowiązania, z którego wynika waloryzowane świadczenie, a zobowiązanie pozwanej do zapłaty zatrzymanego wynagrodzenia powstało w dniu 10 stycznia 2007 r., z chwilą prawomocnego orzeczenia Komisji Dyscyplinarnej przy Radzie Głównej Szkolnictwa Wyższego uniewinniającego powoda od zarzutu przewinienia dyscyplinarnego. Wskazując na powyższe zarzuty strona pozwana wniosła o zmianę zaskarżonego wyroku w części uwzględniającej powództwo tj. w zakresie pkt II poprzez oddalenie powództwa w całości.

W wywiedzionej apelacji strona powodowa w apelacji zaskarżyła wyrok w części tj. w pkt III oddalającej roszczenie waloryzacji odszkodowania lub zasądzenia odsetek ustawowych za opóźnienie w spełnieniu tego świadczenia, zarzuciła mu naruszenie art. 481 § 1 KC w zw. z art. 471 KP przez przyjęcie, że wymagalność odszkodowania za niezgodne z prawem rozwiązanie stosunku pracy (zdarzenie z marca 2003) powstała ponad 5 lat później (w okolicy 11 września 2008 r.); naruszenie art. 358¹ KC przez niezastosowanie waloryzacji do kwoty odszkodowania; pominięcie okoliczności dokonania potrącenia przez pozwaną kwoty 1.672,76 zł jako świadczenia nienależnego (pозwana dnia 11 kwietnia 2005 wypłaciła pracownikowi kwotę 1.672,76 zł, ale następnie na skutek wyroku Sądu Okręgowego we Wrocławiu z 28.02.2006 VII Pa 1127/05, dokonała jej potrącenia z innym (cywilnym) świadczeniem należnym J. B.). Wskazując na powyższe zarzuty powód wniósł o zmianę zaskarżonego wyroku i uwzględnienie roszczenia.

W wywiedzionym zażaleniu powód zaskarżając postanowienie Sądu Okręgowego zawarte w pkt I wyroku zarzucił mu błąd w przyjęciu, że pomiędzy wnioskiem restytucyjnym a pozwem o ustalenie wygaśnięcia obowiązku zwrotu zachodzi tożsamość tego rodzaju, że jest to sprawa „o to samo roszczenie” w rozumieniu art. 199 § 1 pkt 2 kpc; brak tożsamości podstaw faktycznych i prawnych wniosku restytucyjnego i pozwu o ustalenie wygaśnięcia obowiązku zwrotu: odmiennosc podstaw prawnych żądań dochodzonych w obu sprawach; błąd w przyjęciu, że sprawa wniosku restytucyjnego jest sprawą „o zasądzenie”, ponieważ jest sprawą „o zwrot”, a przez to nieadekwatne wskazywania na orzeczenie SN z 9 czerwca 1971 r., sygn. akt II CZ 59/71; brak ustalenia i dostrzeżenia odmiennosci podstaw prawnych i celów wniosku restytucyjnego i powództwa o ustalenie wygaśnięcia obowiązku zwrotu; naruszenie art. 45 ust. 1 Konstytucji przez zamknięcie drogi sądowej do merytorycznego rozpoznania i oceny roszczenia powoda. Wskazując na powyższe zarzuty powód wniósł o uchylenie zaskarżonego postanowienia zawartego pkt I wyroku i przekazanie sprawy do Sądu Okręgowego celem rozpoznania.

Strona pozwana wniosła odpowiedź na apelację i zażalenie powoda w której wniosła o oddalenie apelacji w całości i zasądzenie od powoda na rzecz pozwanej kosztów postępowania przed Sądem I i II Instancji, w tym kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych.

Sąd Apelacyjny zważył, co następuje:

Apelacja i zażalenie strony powodowej jako bezzasadne podlegają oddaleniu.

W kwestii zwrotu przez J. B. Politechnice (...) kwoty 39 028, 18 złotych zapadł dnia 25 września 2008 roku prawomocny wyrok Sądu Apelacyjnego we Wrocławiu. Dnia 2 września 2009 roku Sąd Najwyższy oddalił skargę kasacyjną powoda.

Zdaniem Sądu Apelacyjnego zarzut zużycia bezpodstawnego wzbogacenia mógł być skutecznie przez J. B. podnoszony do czasu wydania wyroku (dnia 25 września 2008 roku) przez Sąd Apelacyjny we Wrocławiu. To w tym postępowaniu, po wystąpieniu przez Politechnikę (...) z żądaniem zwrotu spełnionego świadczenia na podstawie art. 415 kpc, J. B. winien podnosić okoliczność zużycia bezpodstawnego wzbogacenia w trybie art. 409 kc. Skoro jednak zarzutu

takiego nie podniesiono i w sprawie zapadł prawomocny wyrok zobowiązujący do zwrotu określonej nim kwoty niedopuszczalne jest powoływanie się na okoliczności z przed jego wydania, chyba, że byłyby stronie nieznane i stanowić by mogła podstawę do wznowienia postępowania.

Charakter podnoszonych przez J. B. zarzutów wskazuje, że powoływane przez niego okoliczności były mu znane i nie było przeszkód do podniesienia ich w toku sprawy III Pa 24/08. Zużycie bezpodstawnego wzbogacenia nastąpiło (wedle pracownika) głównie przed wydaniem dnia 25 września 2008 roku wyroku przez Sąd Apelacyjny we Wrocławiu stąd też brak jest przesłanek do uwzględnienia roszczenia przeciwegzekucyjnego opisanego w art. 840 1 pkt 2 kpc.

Reasumując kwestia zwrotu przez pracownika nienależnego świadczenia została rozstrzygnięta prawomocnym wyrokiem i po jego wydaniu zobowiązany do zwrotu nie może powoływać się na okoliczności, na które mógł powołać się w „tamnym postępowaniu”. Jeśli okoliczności owe miały miejsce przed wydaniem wyroku nie mogą być podstawą do skutecznego wniesienia powództwa przeciwegzekucyjnego.

Jeżeli, jak twierdzi w zażaleniu strona powodowa część okoliczności, na które się powołuje zaistniały po wydaniu wyroku przez Sąd Apelacyjny, mogą stać się podstawą wniesienia powództwa przeciwegzekucyjnego, ale żądanie w tym zakresie zostało przez stronę powodową skutecznie cofnięte. Zresztą powództwo przeciwegzekucyjne, nie kwestionując obowiązku objętego tytułem wykonawczym, ma na celu pozbawić go w całości lub części wykonalności wobec zaistnienia po jego wydaniu okoliczności faktycznych istotnych dla egzekucji obowiązku nim objętego. Tymczasem strona powodowa domaga się aby na podstawie art. 189 kpc w związku z art. 409 kc sąd ustalił, że obowiązek zwrotu określonej w wyroku kwoty wygasł i to wygasł w związku z wydarzeniami z przed wydania wyroku.

Myli się składający zażalenie, że nie istnieje tożsamość roszczeń. Bez względu na jakiej podstawie prawnej powództwa czy żądania stron są oparte, dotyczą tej samej sytuacji faktycznej. Na podstawie prawomocnego wyroku Sądu Apelacyjnego we Wrocławiu, uchylonego do ponownego rozpoznania przez Sąd Najwyższy, Politechnika (...) wypłaciła J. B. określoną wyrokiem kwotę, a przy ponownym rozpoznaniu sprawy na skutek zgłoszonego w trybie art. 415 kpc żądania zwrotu owej kwoty Sąd Apelacyjny nakazał jej zwrot.

Słusznie zatem Sąd Okręgowy uznając, że w sprawie zachodzi res iudicata pozew w tym zakresie odrzucił na podstawie art. 199 1 pkt. 2 kpc.

Warto zwrócić uwagę na jeszcze jedną okoliczność, taką mianowicie, że zgodnie z art. 409 kpc nie można powoływać się na zużycie korzyści jeśli ten, kto korzyść uzyskał nie jest już co prawda wzbogacony, ale powinien być liczyć się z obowiązkiem zwrotu. Kwestię tę przesądził Sąd Najwyższy pisząc w uzasadnieniu wyroku z dnia 2 września 2009 roku (II PK 44/09) na stronie 10. „Wynika z tego, że strona która otrzymała świadczenie powinna liczyć się z możliwością wniesienia skargi kasacyjnej od prawomocnie wydanego wyroku”.

Nie zasadna jest apelacja strony powodowej skarżąca wyrok w części oddalającej powództwo w zakresie waloryzacji czy też zasądzenia odsetek za opóźnienie w spełnieniu świadczenia. Przy niespornym stanie faktycznym powstał spór prawny czy wypłacone po kilku latach (na skutek długotrwałego procesu) odszkodowania za niezgodne z prawem rozwiązanie stosunku pracy podlega waloryzacji.

Prawomocnie spór dotyczący niezgodnego z prawem rozwiązania stosunku pracy zakończył się wyrokiem z dnia 4 września 2008 roku zasądającym na rzecz J. B. kwotę 5018, 29 złotych, która została zapłacona przez Politechnikę (...): dnia 11 września 2008 roku przelewem oraz 18 lutego 2010 roku na skutek oświadczenia o potrąceniu. Słusznie podkreśla pracodawca, że skoro w pozwie nie sformułowano żądania zasądzenia takiego odszkodowania, obowiązek jego zapłaty powstał z chwila uprawomocnienia się wyroku – we wrześniu 2008 roku.

W tej sytuacji Sąd Apelacyjny uznał, żądanie waloryzacji za nieuzasadnione z następujących powodów:

1. możliwość waloryzacji nie dotyczy, co słusznie wywodzi pozwana, odszkodowań zasądzonych wyrokami sądów,

2. możliwość waloryzacji nie dotyczy zobowiązań spełnionych – wygasłych (tu kwota 3.345,33 złote zapłacona została przed wytoczeniem powództwa o waloryzację, a kwota pozostała – wraz z odsetkami potrącona ze skutkiem, na dzień w którym powstała możliwość potrącenia czyli powstania zobowiązania do zwrotu nienależnie spełnionego świadczenia tj. 25 września 2008 roku),

3. powód nie wykazał, że od września 2008 roku nastąpiła istotna zmiana siły nabywczej pieniądza.

Przyjęcie przez Sąd, że wymagalność wypłaty odszkodowania powstała w dniu 4 września 2008 roku i natychmiastowe wypłacenie kwoty odszkodowania w pierwszej części oraz potrącenie pozostałej kwoty wraz z odsetkami (pismo o potrąceniu karta 111 akt sprawy) czyni żądanie w zakresie odsetek za nieuzasadnione.

Sąd Apelacyjny uznał apelację strony pozwanej za zasadną.

Do dnia złożenia pozwu Politechnika (...) nie wypłaciła J. B. kwoty 2415 złotych tj. połowy wynagrodzenia za okres od listopada 1997 roku do kwietnia 1998 roku w związku z toczącym się przeciwko J. B. postępowaniem dyscyplinarnym, które zakończyło się dnia 10 stycznia 2007 roku ostateczną decyzją Komisji Dyscyplinarnej przy Radzie Głównej Szkolnictwa Wyższego.

Zdaniem Sądu Apelacyjnego, z naruszeniem art. 505 pkt 4 kpc Politechnika (...) dokonała potrącenia kwoty zaległego wynagrodzenia należnego pracownikowi J. B.. Niewątpliwie Politechnika (...) nie wypłaciła pracownikowi J. B. połowy wynagrodzenia za okres pół roku. Wynagrodzenie podlega ochronie zgodnie z regułami opisanymi w Rozdziale II Kodeksu pracy. Przepisy art. 84 – 91 kp są przepisami szczególnymi o jakich mowa w art. 505 pkt 4 kpc i nie jest zasadny argument pozwanego, że wynagrodzenie po ustaniu stosunku pracy traci swój uprzywilejowany charakter. Zdaniem Sądu Apelacyjnego należności z tytułu niewypłaconego pracownikowi wynagrodzenia za pracę nie tracą swego uprzywilejowanego charakteru oraz ochrony nawet po rozwiązaniu stosunku pracy. Wyrazem owej ochrony jest np. treść art. 1025 § 1 pkt 3 kpc czy art. 342 ust. 1 pkt 2 ustawy z dnia 28 lutego 2003 roku Prawo upadłościowe i naprawcze (Dz. U. z 2009, nr 175, poz. 1361 ze zm.)

Skoro więc pracownikowi wypłacono połowę wynagrodzenia to zgodnie z art. 87 § 4 kp jest ono wolne od dalszych potrąceń z wyjątkiem należności wymienionych w art. 87 § 1 pkt. 1 kp.

Oświadczenie o potrąceniu z dnia 18 lutego 2010 roku Sąd Apelacyjny uznał za nieskuteczne w przyczyn wskazanych wyżej.

Zdaniem Sądu Apelacyjnego obowiązek wypłaty świadczenia o którym mowa powstał dopiero z chwilą wydania ostatecznej decyzji dnia 10 stycznia 2007 roku i od dnia następnego pracodawca jest w opóźnieniu.

Obowiązująca w spornym okresie ustawa z dnia 12 września 1990 roku o szkolnictwie wyższym (Dz. U. nr 65, poz. 385 ze zm.) przewidywała w art. 134 ust. 6 możliwość ograniczenia wynagrodzenia nauczyciela akademickiego do połowy wysokości w okresie zawieszenia w pełnieniu obowiązków służbowych przy czym wedle ust. 7 jeżeli postępowanie dyscyplinarne zakończy się umorzeniem z braku dowodów winy lub orzeczeniem uniewinniającym nauczycielowi należy wypłacić pozostałą część wynagrodzenia. Przyjąć należy, zdaniem Sądu Apelacyjnego, że zakończenie postępowania dyscyplinarnego stworzyło po stronie pracodawcy obowiązek wypłaty wynagrodzenia za pracę w części ograniczonej i dlatego ocenie podlegać winno czy od stycznia 2007 roku do dnia wniesienia pozwu – 30 listopada 2009 roku nastąpiła istotna zmiana siły nabywczej pieniądza zgodnie z wymogami art. 358¹ § 3 kpc.

Sąd Apelacyjny stoi na stanowisku, że strona powodowa nie udowodniła powyższego i dlatego roszczenie o waloryzację należało oddalić zasądając jedynie kwotę ograniczonego wynagrodzenia w ustawowych odsetkami od daty wymagalności.

O kosztach postępowania apelacyjnego orzeczono na podstawie art. 98 kpc w zw. z § 6 pkt 5 i § 11 ust. 1 pkt 2 i § 12 ust. 1 pkt 2 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002 roku w sprawie opłat za czynności

radców prawnych oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów pomocy prawnej udzielonej przez radcę prawnego ustanowionego z urzędu (Dz. U. nr 163, poz. 1349 ze zm.)

R.S.